

Visuomenės sveikata 2004 m. Nr.3(26)

Turinys

V.Juškelienė, J.Kalibatas, E.Daubarienė, S.Naudžiūtė, A.Jurgutis

Rūkymo paplitimas ir ypatybės tarp Šilalės 10-13 metų vaikų, (3-9).

R.Jankauskas, A.Kučiauskaitė, D.Krisiulevičienė, A.Einikienė

Sudėtingų ir konfliktinių profesinių ligų atvejų paplitimas, priežastys ir struktūra Lietuvoje, (10-13).

A.Paltanavičienė, D.Zabulytė

Kombinuotas kadmio ir benzo(a) pireno poveikis reproduktyvinei wistar žiurkių funkcijai, (14-17).

A.Gaižauskienė, R.Senkuvienė

Išvengiamo mirtingumo Lietuvoje pokyčiai ir jų įtaka vidutinei gyvenimo trukmei, (18-22).

I.Kuzmickienė, M.Stukonis

Tekstilės darbuotojų mirtingumo nuo piktybinių navikų rizika, (23-28).

R.Petrauskaitė-Everatt

Profesijos įtaka rizikai susirgti plaučių vėžiu Kėdainių rajone, (29-35).

K.Pauliukevičiūtė, A.Goštautas, R.Denisenko

Depresija sergančių moterų gyvenimo kokybės ypatumų sąsajos su polinkiu į savižudybę, (36-41).

B.Gaigalienė, R.Filipavičiūtė, V.Alekna, E.Čeremnych

Vilniaus miesto ilgaamžių socialinės ir medicininės pagalbos tyrimas, (42-45).

Z.Javtokas, B.Lindström, K.Žagminas

Lietuvos gyventojų vidinės darnos ir rytinio kėlimosi įpročių tyrimas, (46-50).

S.Kušleika, A.Paunksmis, M.Kušleikaitė

Imobilizacijos streso poveikis triušų, gavusių cinko papildų, akies tinklainės kraujagyslių ultrastruktūrai, (51-54).

M.Kolbowcz, N.Jaščaninienė

Totalinė krioterapija ir jos įtaka biologiniam atletų atsigavimui po sunkių fizinių krūvių, (55-58).

R.Buryta, R.Kröl

Intensyvių treniruočių poveikis jaunų futbolininkų kelio sąnario ašiai,
(59-62).

Turinys

V.Juškelienė, J.Kalibatas, E.Daubarienė, S.Naudžiūtė, A.Jurgutis
Rūkymo paplitimas ir ypatybės tarp Šilalės 10-13 metų vaikų, (3-9).

Santrauka

Daugelis mūsų šalies ir pasaulio mokslininkų tyrinėja vaikų rūkymo amžiaus, demografinės, socialinės ir lyties ypatybes, siekdami patobulinti prevencines strategijas ir sumažinti priklausomybę sukeliančių medžiagų vartojimą. Šio tyrimo tikslas – nustatyti Šilalės 10–13 metų moksleivių rūkymo paplitimą, su rūkymu susijusias vaikų gyvenamosios ypatybes, kuriomis remiantis galima planuoti prevencines priemones. Tiriamąją populiaciją sudarė 683 IV–VI klasių moksleiviai iš 11 Šilalės miesto ir rajono mokyklų. Tyrimo metodas – anketinė apklausa. Nustatyta, kad rūkyti bandė 19,8%, kartais arba kasdien rūko 2,4% Šilalės vaikų, dažniau berniukai. Rūkančių vaikų skaičius didėja su amžiumi, dažniau rūkyti pabando iš žemesnio ekonominio sluoksnio kilę vaikai. Šilalės vaikų rūkymo paplitimas gerokai mažesnis nei bendrai šalyje. Tam įtakos galėjo turėti rajone daugiau nei penkerius metus vykdomos žalingų įpročių prevencijos priemonės. Nepaisant mažesnio vaikų rūkymo paplitimo, per mažas vaikų informuotumas galėtų būti prielaida nepalankiems rodikliams didėti ateityje. Remiantis tyrimo duomenimis, šalies bei pasaulio mokslininkų publikacijomis, rekomenduojama edukacinių ir socialinių prevencinių priemonių sistemos plėtra.

Raktažodžiai: 10–13 metų vaikai, rūkymas, nuostatos, socialinės ypatybės.

R.Jankauskas, A.Kučiauskaitė, D.Krisiulevičienė, A.Einikienė

Sudėtingų ir konfliktinių profesinių ligų atvejų paplitimas, priežastys ir struktūra Lietuvoje, (10-13).

Santrauka

Šio tyrimo tikslas – išanalizuoti sudėtingų ir konfliktinių profesinių ligų (SKPL) atvejų, užregistruotų Centrinėje darbo medicinos ekspertų komisijoje (CDMEK) 1995–2001 m., paplitimą, priežastis ir struktūrą Lietuvoje. Tyrimui atrinkti 152 (62,3%) atvejai. Išanalizuotos kreipimosi į CDMEK priežastys, SKPL struktūra, pasiskirstymas pagal profesijas ir SKPL priežastys. Duomenys analizuoti vadovaujantis klasifikatoriais (TLK-10, LPK).

Nustatyta, kad SKPL atvejai sudarė 3,8% visų profesinių ligų, registruotų Lietuvoje 1995–2001 m. Dėl SKPL atvejų tyrimo į CDMEK dažniausiai kreipėsi darbdavys ir nukentėjęs asmuo (53,8%), rečiau teismas, draudimo įstaiga, sveikatos ministerija, gydymo įstaigos, profesinės organizacijos. Dažniausia kreipimosi į CDMEK priežastis buvo nesutikimas su nustatytos ar nenustatytos profesinės ligos faktu ir noras patikslinti ligos diagnozę. SKPL struktūroje didžiausią dalį sudarė jungiamojo audinio ir skeleto-raumenų sistemos (31,6%), vibracinė (19,7%) ir ausų ligos (16,5%). Mažiausiai konfliktinių atvejų

buvo dėl virškinimo sistemos, endokrininės, mitybos ir medžiagų apykaitos, akių ligų. Vyrų grupėje patikimai vyravo vibracinė liga, o moterų – nervų sistemos ligos. Daugiausia SKPL atvejų užregistruota įrenginių, mašinų operatoriams ir surinkėjams bei kvalifikuotiems darbininkams ir amatininkams. CDMEK 1995–2001 m. patvirtino 73% visų komisijoje užregistruotų ir išnagrinėtų profesinių ligų.

Raktažodžiai: profesinės ligos, Centrinė darbo medicinos ekspertų komisija, sudėtingi ir konfliktiniai profesinių ligų atvejai.

A.Paltanavičienė, D.Zabulytė

Kombinuotas kadmio ir benzo(a)pireno poveikis reproduktyvinei wistar žiurkių funkcijai, (14-17).

Santrauka

Aplinkos teršalų – sunkiojo metalo kadmio (Cd) ir policiklinio aromatinio angliavandenilio benzo(a)pireno (B(a)P) – kartu dažnai aptinkama ore, maisto produktuose ir geriamajame vandenyje. Šie ksenobiotikai toksiškai veikia gyvūnų reproduktyvinę funkciją. Ištirta, kad veikdamos atskirai didelės šių medžiagų dozės (Cd – 2–4 mg/kg, B(a)P – 10 mg/kg) sukelia sėklidžių nekrozę, ilgalaikį nevaisingumą, pažeidžia placentą ir kt. Šio darbo tikslas – ištirti kombinuotą Cd ir B(a)P poveikį reproduktyvinei Wistar linijos žiurkių funkcijai taikant šimtą vidutinių paros dozių.

Eksperimentiniai tyrimai atlikti remiantis EBPO (Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos) Cheminių medžiagų tyrimo gairių 415 metodinėmis rekomendacijomis „Vienos generacijos reprodukcinio toksiškumo tyrimas“. Bandyuose panaudota 40 Wistar žiurkių patinų ir 80 patelių. Peroraliniu būdu patinams ir patelėms buvo leistos šios dozės: Cd – 0,1 mg/kg; B(a)P – 0,00015 mg/kg, atitinkančios 100 vidutinių paros dozių žmogui.

Tyrimo rezultatai parodė, kad 0,1 mg/kg Cd dozė sumažino bendrą spermatozoidų skaičių sėklidės prielipo suspensijoje, o 0,00015 mg/kg B(a)P dozės gonadotoksinis poveikis patinams buvo nežymus; veikdamos atskirai, šios medžiagos nesukėlė reproduktyvinės patelių funkcijos pakitimų, tik dėl B(a)P poveikio iki 2,3% padaugėjo jauniklių su makroanomalijomis. Gauti duomenys rodo, kad veikdamos kartu šios medžiagos sumažino spermatozoidų skaičių, jų gyvybingumą, rezistentiškumą rūgštinėje terpėje bei darė neigiamą poveikį reproduktyvinei patelių funkcijai: sumažėjo vidutinis implantacijos vietų skaičius vienos patelės gimdoje, jauniklių skaičius vadoje ir jauniklių išgyvenamumas.

Raktažodžiai: kadmio, benzo(a)pirenas, reproduktyvinė funkcija.

A.Gaižauskienė, R.Senkuvienė

Išvengiamo mirtingumo Lietuvoje pokyčiai ir jų įtaka vidutinei gyvenimo trukmei, (18-22).

Santrauka

Straipsnyje analizuojami išvengiamo mirtingumo, kuris netiesiogiai atspindi sveikatos priežiūros efektyvumą ir kokybę, pokyčiai ir jų įtaka vidutinei gyvenimo trukmei. Darbe naudota 1990–2001 m. Statistikos departamento prie LRV kompiuterizuota mirties priežasčių duomenų bazė. Buvo nagrinėjama 14 mirties priežasčių 0–64 m. amžiaus grupėje, suskirstytą į dvi ligų grupes: pagydomas ir perspėjamas. Tyrimo duomenys parodė, kad nagrinėtu laikotarpiu buvo dvi bendrojo iki 65 m. amžiaus mirtingumo kitimo tendencijos: 1990–1994 m. statistiškai patikimas didėjimas (VKPK = 7,3%), 1995–2001 m. – mažėjimas (VKPK = -3,8%). Panašios buvo pagydomų ligų kitimo tendencijos (VKPK atitinkamai lygus 6,0 ir -4,7%). Tai sąlygojo statistiškai patikimas ($p < 0,005$) mirtingumo nuo hipertenzinės ligos ir smegenų kraujotakos sutrikimų (VKPK = 5,4%) bei tuberkuliozės (VKPK = 14,6%) didėjimas ir vėliau prasidėjęs mažėjimas (VKPK atitinkamai -4,5 ir 6,7%). Mirtingumas nuo piktybinių gimdos kaklelio navikų nuolat didėjo (VKPK = 3,2%, $p < 0,01$), o nuo chirurginių intervencijų mažėjo. Mirtingumas nuo dviejų perspėjamų ligų (transporto traumų ir trachėjos, piktybinių bronchų ir plaučių navikų) mažėjo (VKPK atitinkamai -3,3 ir -2,9, $p < 0,05$). Lyginant gautus duomenis su ankstesniu 1970–1990 m. tyrimu, pastebėtos ryškesnės atskirų išvengiamų nozologijų mirtingumo variacijos. O VGT trumpėjimas beveik analogiškas. Tad galima teigti, kad išvengiamo mirtingumo pagal grupes ir atskiras nozologijas rodikliai yra jautrūs sveikatos sistemos infrastruktūros ir efektyvumo pokyčiams ir turėtų tapti nuolatine visuomenės sveikatos stebėsenos dalimi.

Raktažodžiai: išvengiamas mirtingumas, Lietuva, pokyčiai, vidutinė gyvenimo trukmė.

I.Kuzmickienė, M.Stukonis

Tekstilės darbuotojų mirtingumo nuo piktybinių navikų rizika, (23-29).

Santrauka

Straipsnyje pateikiami retrospektyvinio Alytaus tekstilės įmonės darbuotojų kohortos mirtingumo nuo piktybinių navikų tyrimo rezultatai. Tiriamąją kohortą sudarė 5495 vyrai ir 9155 moterys, įmonėje dirbę bent vienerius metus 1969–1997 metų laikotarpiu. 1978–1997 metų mirtingumo rodikliams standartinti buvo naudojami Lietuvos populiacijos paamžiniai mirtingumo nuo piktybinių navikų rodikliai. Standartinto mirtingumo santykis (SMS) atskleidė mažesnio (SMS=0,87) šalies vyrų mirtingumo nuo piktybinių navikų tendenciją kohortoje, o moterų – beveik atitiko (SMS=0,99) populiacijos mirtingumą. Verpimo ir audimo cechų darbininkų vyrų mirtingumas nuo piktybinių navikų buvo 23%, o moterų – 7% mažesnis. Nustatytas didesnis įmonės vyrų mirtingumas nuo stemplės, o moterų – leukozijų bei gaubtinės žarnos piktybinių navikų. Išryškėjo mažesnio mirtingumo nuo plaučių piktybinių navikų tendencija kohortoje: vyrų SMS=0,93, moterų SMS=0,76; verpimo ir audimo cechų darbuotojų atitinkamai – SMS=0,83 ir SMS=0,33. Vyrų ir moterų, dirbusių šiuose cechuose tik 1–4 metus, buvo didesnio mirtingumo nuo skrandžio piktybinių navikų tendencija.

Raktažodžiai: kohorta, mirtingumas, piktybiniai navikai, medvilnės dulkės, vėžio rizika.

R.Petrauskaitė-Everatt

Profesijos įtaka rizikai susirgti plaučių vėžiu Kėdainių rajone, (30-35).

Santrauka

Šio straipsnio tikslas – išvertinti, ar profesijos ir rizikos susirgti plaučių vėžiu ryšys Kėdainių rajone. Tyrimo medžiaga ir metodai. Tiriamąją grupę sudarė 277 vyrai, sirgę ar mirę 1981-1991 m. Kėdainių rajone nuo plaučių vėžio. Kontrolinė grupė – tai 1108 atsitiktinai parinkti vyrai Kėdainių rajono gyventojai, 1981-1991 m. mirę nuo kitų ligų, išskyrus kvėpavimo takų vėžį. Artimiausi tiriamųjų giminės apklausti apie asmens profesijas, darbo vietas, rūkymo įpročius pagal bendrą apklausos anketą, kuri buvo pasiūsta paštu. Profesijoms koduoti panaudotas Tarptautinis profesijų klasifikatorius ISCO-88. Rezultatai. Didesnis už vieną tikimybių santykis po standartizavimo pagal amžių, rūkymą ir išsilavinimo lygį nustatytas nekvalifikuotų gavybos darbininkų (kalnakasių) -2,0 (95% PI = 0,8-5,1), metalo liejimų ir liejimo formų gamintojų – 2,5 (95% PI = 0,6-10,3) ir gyvulininkystės produktų augintojų – 1,8 (95% PI= 0,9-3,5) bei tarnautojų, administratorių – 1,6 (95% PI= 1,1-2,3) grupėse. Padidėjusi rizika susirgti stebėta mašinų mechanikams 1,3 (95% PI= 0,6-2,80) ir medienos apdirbimo 5renginių operatoriams -1,3 (95% PI=0,5-3,3). Ilgai, daugiau kaip 20 metų, dirbusiems asmenims tikimybė susirgti plaučių vėžiu buvo didesnė negu trumpesnį laiką dirbusiems (išskyrus gyvulininkystės produktų augintojus). Išvada. Nors rūkymas buvo pagrindinė Kėdainių rajono vyrų plaučių vėžio priežastis, šio darbo rezultatai rodo ir profesinių veiksmų svarbą.

Raktažodžiai: profesiniai veiksniai, plaučių vėžys, atvejo-kontrolės tyrimo metodas.

K.Pauliukevičiūtė, A.Goštautas, R.Denisenko

Depresija sergančių moterų gyvenimo kokybės ypatumų sąsajos su polinkiu į savižudybę, (36-41).

Santrauka

Darbe nagrinėjami depresija sergančių moterų polinkio į savižudybę ir gyvenimo kokybės ypatumai. Gyvenimo kokybei (GK) įvertinti naudotas PSO GK-100 gyvenimo kokybės klausimynas. Depresijai ir polinkiui į savižudybę įvertinti naudotas interviu CIDI-2.0. E sekcija. Rezultatų analizė atlikta remiantis 155 tyrime dalyvavusių Šančių psichikos sveikatos centre depresiją besigydančių respondenčių duomenimis. Tyrimo rezultatai parodė, kad depresija sergančios ir į savižudybę linkusios moterys skyrėsi nuo moterų, nelinkusių į savižudybę, pagal blogesnius psichologinio funkcionavimo sritis, energingumą, pasitikėjimo savimi vertinimus. Taip pat jos blogiau vertino savo išvaizdą, buvo mažiau patenkintos lytiniu gyvenimu, namų aplinka bei prasčiau vertino bendrą savo gyvenimo kokybę. Iš visų linkusių į savižudybę tiriamųjų grupių blogiausiai GK vertino suicidinių planų turėjusios tiriamosios.

Raktažodžiai: depresija, polinkis į savižudybę, gyvenimo kokybė.

B.Gaigalienė, R.Filipavičiūtė, V.Alekna, E.Čeremnych

Vilniaus miesto ilgaamžių socialinės ir medicininės pagalbos tyrimas, (42-45).

Santrauka

Siekiant įvertinti Vilniaus m. gyvenančių ilgaamžių ir jiems teikiamą socialinę bei medicinos pagalbą, apklausti 835 (90–107 metų) asmenys (212 vyrų ir 623 moterys). Daugumą (73,2%) sudarė 90–95 metų amžiaus žmonės.

Apklausa parodė, kad 99,8% asmenų pagrindinis pajamų šaltinis yra pensija, 35,5% – tai vienintelis pragyvenimo šaltinis. 57,1% tirtųjų šiek tiek paremia vaikai ar kiti asmenys. Visai negauna pensijos 0,8% asmenų, todėl juos išlaiko vaikai ar kiti asmenys. Socialinę pašalpą gauna 7,5% asmenų. Pagalbą namuose gauna tik 9,8% tirtųjų. Didesnė dalis (68,0%) ilgaamžių (47,1% vyrų, 75% moterų) nesugeba net kitam asmeniui padedant nuvykti į priėmimą pas gydytoją į polikliniką. Per paskutinius vienerius metus ilgaamžių apsilankymų poliklinikoje skaičius vidutiniškai siekė 2,04 karto, o gydytojo vizitų į namus – 3,3. Vyrų statistiškai ženkliai dažniau ($p = 0,029$) už moteris ambulatoriškai kreipėsi į gydytoją. Stacionaruose gydyti tik pavieniai ilgaamžiai (0,38%). Įvertinus gautus rezultatus galima teigti, kad ilgaamžiams teikiama socialinė ir medicinos pagalba yra nepakankama.

Raktažodžiai: ilgaamžiai, socialinė ir medicinos pagalba.

Z.Javtokas, B.Lindström, K.Žagminas

Lietuvos gyventojų vidinės darnos ir rytinio kėlimosi įpročių tyrimas, (46-50).

Santrauka

A. Antonovsky salutogeninis sveikatos stiprinimo modelis padeda geriau suprasti, kodėl stresorių veikiamų mažesnės vidinės darnos (angl. sense of coherence, SOC) asmenų tikimybė susirgti didesnė ir šie žmonės dažniau patiria psichikos sveikatos sutrikimų (depresiją, suicidines mintis). Vestminsterio universiteto (Anglija) Psichofiziologijos ir streso tyrimo grupės mokslininkai nustatė, kad ankstyvas kėlimasis (kaip nuolatinis įprotis) yra susijęs su padidėjusiu kortizolio (pagrindinio streso hormono) lygiu tiriamųjų asmenų organizme.

Tyrimo metu pirmą kartą Lietuvoje pagal supaprastintą Lundberg ir Nyström Peck (Stokholmo universiteto Socialinių tyrimų institutas) vidinės darnos nustatymo metodą 3390 Lietuvos gyventojų buvo nustatytas vidinės darnos lygis ir patikrinta hipotezė, pagal kurią įpratusių anksti keltis asmenų („vieversių“) vidinės darnos lygis yra žemesnis nei asmenų, turinčių įprotį vėlai keltis („pelėdų“).

Nustatyta, kad 39,9% Lietuvos gyventojų vidinės darnos lygis aukštas, o 60,1% – žemas (analogiško Švedijoje atlikto tyrimo duomenimis, aukštas vidinės darnos lygis buvo 81%, žemas – 19% gyventojų). Nustatytas statistiškai patikimas ryšys tarp vyrų ankstyvo kėlimosi įpročio ir žemo vidinės darnos lygio.

Tyrimo duomenys patvirtina galimą kognityvinių (vidinės darnos) ir biologinių (kėlimosi) procesų įtaką psichikos sveikatai, teikia naujos informacijos, padėsiančios geriau suprasti vyrų ir moterų psichikos sveikatos ypatumus ir veiksmingiau stiprinti Lietuvos gyventojų sveikatą.

Raktažodžiai: vidinė darna, kėlimosi įprotis, psichikos sveikata, gyventojų tyrimas.

S.Kušleika, A.Paunksmis, M.Kušleikaitė

Imobilizacijos streso poveikis triušių, gavusių cinko papildų, akies tinklainės kraujagyslių ultrastruktūrai, (51-54).

Santrauka

Tyrimų tikslas buvo nustatyti imobilizacijos streso poveikį triušių, gavusių cinko papildų, akies tinklainės kraujagyslių ultrastruktūrai.

Imobilizacijos stresą (48 parų trukmės) sukėlė B. M. Fiodorovo metodu Šinšilos veislės triušiams (2,5–3,0 kg; n=18), juos imobilizuodami metaliniuose narveliuose. 9 triušiai nuo 2-osios imobilizacijos paros kasdien papildomai su pašaru gaudavo cinko (dozė 0,3 mg/kg) cinko acetato pavidalu. Kontrolinius triušius (n=9) laikėme įprastomis vivariumo sąlygomis be intervencijos. Akies tinklainės kraujagyslių ultrastruktūrą ištyrėme elektroniniu mikroskopu („Philips-300“). Tyrimo duomenys rodo, jog imobilizacijos stresas pažeidžia akies tinklainės kraujagyslių ultrastruktūrą: endotelio ląstelės degeneruotos, vietomis irstančios, kai kuriose inkorporuotos lipidinės vakuolės, mitochondrijos vakuolizuotos, intima ir media vietomis nevienodai sustorėjusios. Labai padidėjęs lygiųjų raumenų branduolys su ištįsusia dalimi, kurios gale chromatinas labiau kondensuotas. Cinko gavusių triušių akies tinklainės kraujagyslių endotelyje išryškėjusios lizosomos, pagausėjęs pūslelių kiekis, o medijoje vešlios kolageno skaidulos rodo metabolinių procesų suaktyvėjimą. Taigi cinkas apsaugo akies tinklainės kraujagyslių ultrastruktūrą nuo pažeidimo, esant imobilizacijos stresui.

Raktažodžiai: imobilizacijos stresas, ultrastruktūra, tinklainės kraujagyslės, cinkas.

M.Kolbowcz, N.Jaščaninienė

Totalinė krioterapija ir jos įtaka biologiniam atletų atsigavimui po sunkių fizinių krūvių, (55-58).

Santrauka

Straipsnyje aptarta viso kūno krioterapijos taikymo reikšmė irklutojų organizmo atsigavimui po sunkių fizinių krūvių Lenkijos olimpinei rinktinei ruošiantis Sidnėjaus 2000 metų olimpinėms žaidynėms. Atletų kūno krioterapija buvo atliekama iki ir po kiekvienos treniruotės 12 dienų paruošiamojo ciklo metu naudojant kriokamerą, kurioje temperatūra buvo mažinama nuo -120 iki -160 °C. Pagal tyrimų protokolą krioterapijos seansai ilginti nuo 2 iki 3 min. Prieš krioterapiją ir po jos irklutojai irklavimo veloergometru „Concept II“ atliko specialius šiems sportininkams pritaikytus ištvėmės krūvių mėginus. Testų metu buvo matuojamas širdies susitraukimų dažnis (HR) bei laktato koncentracija (La) kapiliariniame kraujyje. Vertinta pasiekta krūvio galia anaerobinio slenksčio metu (AT 4 mmol/l).

Tyrimai parodė, kad totalinė krioterapija daro teigiamą poveikį ne tik organizmui atsigauant, o tai patvirtina širdies susitraukimo dažnio bei laktato koncentracijos

sumažėjimai po tų pačių tyrime naudotų apkrovų, bet ir sportininkų galingumui AT slenksčio lygiu (4 mmol/l). Pateikiami duomenys leidžia pripažinti krioterapijos taikymo treniruočių mikrocikle tikslingumą elitinių sportininkų organizmo adaptaciniams gebėjimams ugdyti.

Raktažodžiai: kriostimuliacija, viso kūno krioterapija, anaerobinis slenkstis, laktatas, biologinis atsigavimas.

R.Buryta, R.Kröl

Intensyvių treniruočių poveikis jaunų futbolininkų kelio sąnario ašiai, (59-62).

Santrauka

Šiuolaikiniame sporte yra labai nedaug informacijos apie jaunų futbolininkų kelio sąnario pokyčius. Remdamiesi turima informacija galime daryti prielaidą, kad per dideli treniruočių krūviai neigiamai veikia kelio sąnarį. Šio darbo tikslas buvo ištirti futbolo treniruočių krūvių įtaką kelio sąnariui. Tiriamąją grupę sudarė Stal Stocznia sporto klubo jaunieji atletai. Iš viso ištirti 42 sportininkai: iš jų 11 gimę 1991 m., 16 – 1989 m. ir 15 tirtųjų gimė 1987 m. Tyrimas buvo atliktas 2001 m. ir pakartotas po metų, 2002 m. Minėtu laikotarpiu visos grupės atliko panašius treniruočių krūvius. Mūsų tyrimas pagrįstas kelio sąnario rentgeno nuotraukomis (priekinė projekcija, stovint).

Atlikdami šį tyrimą turėjome galimybę pamėginti įvertinti intensyvių treniruočių poveikį kelio sąnario ašiai ir patikrinti, kokių amžiaus tarpsniu įvyksta didžiausi pokyčiai ir kokios pastebėtos tų pokyčių tendencijos. Mūsų tyrimai rodo, kad kelio sąnario deformacija dažniausia 11 metų (73%) ir 13 metų (44%) futbolininkams, o 15 metų stebime jau mažesnius kitimus (40%).

Raktažodžiai: treniruotės krūvis, futbolas, kelio sąnarys, rentgeno nuotraukos.